

Počátek běhu promlčecí doby

Za den rozhodný pro počátek promlčecí doby lze považovat ten, který následuje po vzniku právního vztahu bez určení doby plnění pouze za předpokladu, že právo lze objektivně vykonat, tj. že věřitel může zaslat písemnou výzvu obligačnímu dlužníkovi a stanovit tak splatnost dluhu ručitele. Pokud věřiteli bránily objektivní okolnosti výkonu práva, např. dlužník je neznámého pobytu a nelze mu doručit, splatnost dluhu tak není ponechána na vůli věřitele a za rozhodný den pro počátek promlčecí doby tak lze považovat den, kdy tyto okolnosti odpadnou a věřitel může své právo vykonat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 680/2003, ze dne 27.5.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně N. O.K., spol. s r. o., zastoupené, advokátem, proti žalovanému Ing. M. Ř., CSc., zastoupenému, advokátem, o zaplacení 480 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 14 C 207/2000, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. března 2003 č. j. 6 Co 186/2003 - 161, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. března 2003 č. j. 6 Co 186/2003 - 161 a rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. listopadu 2002 č. j. 14 C 207/2000 - 145 se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobou se žalobkyně domáhala, aby jí žalovaný R. M. zaplatil částku 480 000 Kč s příslušenstvím s tím, že tuto částku přenechala žalovanému na základě smlouvy o půjčce a žalovaný ji v dohodnuté lhůtě nevrátil. Okresní soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 27. 6. 2001 č. j. 14 C 207/2000 - 78 připustil, aby na straně žalovaného vstoupil do řízení Ing. M. Ř., CSc., který se zavázal jako ručitel za splnění závazku žalovaného R. M.

Okresní soud v Českých Budějovicích - poté, kdy jeho předchozí rozsudek ze dne 14. ledna 2002 č. j. 14 C 207/2000 - 105 byl usnesením ze dne 5. září 2002 č. j. 6 Co 808/2002 - 136 v napadené části, tedy pokud jím bylo rozhodnuto ve vztahu k žalovanému Ing. M. Ř., CSc., zrušen pro námitku promlčení vznesenou v odvolacím řízení s tím, že v případě posouzení této námítky odvolacím soudem by došlo k porušení dvojinstančnosti postupu odvolacího soudu - rozhodl rozsudkem ze dne 4. listopadu 2002 č. j. 14 C 207/2000 - 145 tak, že zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala po žalovaném zaplacení částky 480 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 21% ročně jdoucím od 1. 1. 1997 do zaplacení, a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení. Okresní soud dospěl k závěru, že mezi žalobkyní a žalovaným byla uzavřena dne 1. 10. 1996 smlouva o půjčce, kterou žalobkyně přenechala žalovanému M. 480 000 Kč a ten se zavázal finanční prostředky vrátit do 31. 12. 1996. Tyto prostředky však žalobkyni vráceny nebyly. Žalovaný Ing. M. Ř. se ve smlouvě ze dne 1. 10. 1996 zavázal jako ručitel ve smyslu § 546 obč. zák. pro případ nesplnění povinností žalovaným R. M. splatit dluh do 30-ti dnů od jeho splatnosti. Soud prvního stupně dovodil, že právo na zaplacení dlužné částky proti žalovanému jako ručiteli mohlo být uplatněno počínaje dnem 1. 2. 1997. Protože žalobkyně navrhla přistoupení žalovaného do řízení teprve podáním, jež bylo doručeno soudu dne 19. 7. 2000, došlo k uplatnění práva proti němu až po uplynutí tříleté promlčecí doby uvedené v § 101 obč. zák. Za výzvu ke splnění dluhu vůči dlužníkovi M. ve smyslu § 548 odst. 1 obč. zák. považuje soud žalobu došlou soudu dne 22. 12. 1999.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 27. března 2003 č. j. 6 Co 186/2003 - 161 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (tedy pokud jím bylo opětovně rozhodnuto ve vztahu k žalovanému) a změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Současně rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně v tom, že nárok žalobkyně je vůči žalovanému promlčen, když vymáhaná částka měla být žalovaným zaplacená do 31. 12. 1996 a promlčecí doba tedy počala běžet dnem 1. 1. 1997. Proti žalovanému jako ručiteli však byla žaloba podána až dne 19. 7. 2000. Za písemnou výzvu o uspokojení vymáhané pohledávky učiněnou vůči obligačnímu dlužníkovi R. M. ve smyslu § 548 odst. 1 obč. zák. považuje odvolací soud žalobu ze dne 22. 12. 1999, kterou se žalobkyně domáhala po tomto dlužníkovi zaplacení předmětné částky.

Žalobkyně podala proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, namítajíc, že rozhodnutí odvolacího soudu i rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelka brojí proti závěru soudu, že za písemnou výzvu dlužníkovi ve smyslu § 548 odst. 1 obč. zák. považuje již samotné podání žaloby soudu, i když žaloba nebyla tomuto dlužníkovi doručena, s tím, že žalobkyni tak nic nebránilo uplatnit svůj nárok jak proti obligačnímu dlužníkovi, tak současně i proti ručiteli. Odvolací soud pominul ustálenou judikaturu, podle níž nelze podat žalobu současně proti dlužníkovi i ručiteli, pokud předtím věřitel nevyzval dlužníka k uspokojení své pohledávky. Žalobkyně podala žalobu pouze proti obligačnímu dlužníkovi, neboť se jí nepodařilo mu tuto výzvu doručit. Rovněž soud prvního stupně se nepodařilo tomuto dlužníkovi doručit jakoukoliv písemnost a z tohoto důvodu pak soud usnesením ze dne 19. 7. 2000 č. j. 14 C 207/2000 - 26 ustanovil tomuto žalovanému opatrovníka. V den, kdy byl ustanoven soudem žalovanému opatrovník, rozšířila žalobkyně žalobu i na ručitele, jelikož tak bylo možné doručit i obligačnímu dlužníkovi a splnit tak zákonnou podmínku stanovenou v § 548 odst. 1 obč. zák. Proto dovolatelka žádá, aby Nejvyšší soud České republiky napadený rozsudek zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, jelikož rozhodnutí odvolacího soudu považuje za věcně správné.

Dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř. k tomu legitimovaným subjektem, řádně zastoupeným advokátem (srov. § 241 o. s. ř.), a bylo namísto v první řadě posoudit jeho přípustnost.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 o.s.ř. dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu,

- a) jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé,
- b) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterou soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil,
- c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Přestože v posuzované věci odvolací soud potvrdil v pořadí druhý rozsudek soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku, avšak odvolací soud, který zrušil v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně jej nezavázal právním názorem, je namísto přípustnost dovolání uvažovat výlučně v intencích ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst.3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. dále je, že řešená právní otázka měla pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou otázku, na níž výrok odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení založen. Zásadní právní význam pak má rozsudek odvolacího soudu zejména tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v konkrétní věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec, nebo obsahuje-li řešení právní otázky, které je v rozporu s hmotným právem. Dovolání je přípustné, jde-li o řešení otázek právních, a to jak procesně, tak hmotněprávních; jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání nezakládají.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda lhůta k promlčení práva věřitele určit splatnost své pohledávky za ručitelem počíná běžet v případě, že výzvu nelze obligačnímu dlužníkovi doručit, až dnem doručení žaloby - již uplatnil věřitel svůj nárok vůči dlužníkovi, obsahující výzvu ke splnění dluhu podle § 548 odst. 1 obč. zák. - obligačnímu dlužníkovi. Uvedená právní otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena. Vzhledem k tomu, že její posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu z důvodů uplatněných v dovolání (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je oprávněné.

Ustanovení § 101 obč. zák. spojuje počátek tříleté promlčecí doby se dnem, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé. Závazek ručitele je subsidiární vzhledem k závazku dlužníka uspokojit věřitelovu pohledávku. Věřitel proto ve smyslu § 548 odst. 1 obč. zák. musí písemně nejprve vyzvat ke splnění své pohledávky dlužníka a teprve potom ručitele.

V posuzovaném případě odvolací soud nesprávně stanovil počátek běhu promlčecí doby dnem 1.1.1997. Bez písemné výzvy doručené dlužníkovi není ručitel povinen věřiteli plnit. Pouze v případě, pokud by se ručitel zavázal, že uspokojí pohledávku věřitele bez ohledu na to, zda bude dlužník vyzván k plnění, což v daném případě ze skutkových závěrů soudu nevyplývá, by se jednalo o přistoupení k závazku (§ 533 obč. zák.). Tehdy by se žalovaný stal dlužníkem vedle dlužníka původního. Za písemnou výzvu dlužníkovi se považuje i žaloba podaná proti němu na zaplacení dluhu. Odvolací soud při posouzení promlčení práva žalobkyně vycházel ze soudní praxe (srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 28/1984 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), že první objektivní možnost vykonání práva je dána okamžikem, kdy věřitel mohl nejdříve o splnění požádat, tj. dnem, který následuje po vzniku právního vztahu u dluhu sjednaného bez určení doby plnění. Pro počátek promlčecí doby je tedy rozhodný den následující po dni, kdy došlo ke vzniku tohoto právního vztahu u dluhu bez určení doby plnění. Byla-li splatnost dluhu vůči žalovanému ponechána na vůli věřitele (tj. okamžikem doručení písemné výzvy obligačnímu dlužníkovi), mohl své právo -objektivně posuzováno - i vykonat po splatnosti své pohledávky za tímto dlužníkem. Žalobkyně tak mohla podle odvolacího soudu obligačního dlužníka vyzvat ke splnění dluhu dne 1.1. 1997. Od tohoto dne tak počala běžet lhůta k promlčení práva na zaplacení pohledávky za ručitelem a žalobci tedy nic nebránilo, aby žalobou, kterou uplatnil svůj nárok proti obligačnímu dlužníkovi, byl uplatněn současně i proti žalovanému jako ručiteli.

Žalobkyně v dovolání oprávněně namítá, že nemohla objektivně vykonat své právo ve vztahu ke splatnosti dluhu ručitele, tj. písemně vyzvat dlužníka k uspokojení své pohledávky, neboť veškeré písemné výzvy, které zaslala dlužníkovi, se vrátily zpět jako nedoručitelné. Z tohoto důvodu žalobkyně jako věřitelka nepodala žalobu proti dlužníkovi a ručiteli zároveň a čekala, jak se se skutečností nedoručitelnosti písemnosti dlužníkovi vypořádá soud. Na nemožnost písemného vyzvání dlužníka ke splnění dluhu žalobkyně upozornila v žalobě i ve výpovědi jednatele žalobkyně pana K. K. (č.l. 97 spisu). Okresní soud usnesením ze dne 19. července 2000 č. j. 14 C 207/2000 - 26 ustanovil dlužníkovi R. M. opatrovníka z důvodu, že je neznámého pobytu a není možné mu doručit písemnosti. Za den rozhodný pro počátek promlčecí doby tak lze považovat ten, který následuje po vzniku právního vztahu bez určení doby plnění pouze za předpokladu, že právo lze objektivně vykonat, tj. že žalobkyně mohla zaslat písemnou výzvu obligačnímu dlužníkovi a stanovit tak splatnost dluhu ručitele. Pokud žalobkyni bránily objektivní okolnosti výkonu práva, např. dlužník je neznámého pobytu a nelze mu doručit, splatnost dluhu tak není ponechána na vůli věřitele a za rozhodný den pro počátek promlčecí doby tak lze považovat den, kdy tyto okolnosti odpadnou a věřitel může své právo vykonat. Z výše uvedeného vyplývá, že žalobkyně nemohla písemně vyzvat dlužníka a tedy objektivně vykonat své právo učinit splatnou svou pohledávku za ručitelem a z tohoto důvodu nemohla promlčecí doba běžet ode dne 1. 1. 1997, ale až ode dne doručení žaloby opatrovníku dlužníka, tj. dne 31. července 2000 (č. l. 31 spisu). Tímto dnem byl dlužník písemně vyzván k plnění ve smyslu § 548 obč. zák.

Rozsudek odvolacího soudu tedy není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný a Nejvyšší soud České republiky jej proto zrušil; jelikož rozsudek soudu prvního stupně spočívá rovněž na nesprávném právním posouzení věci, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Plat](#)
- [Podnájem bytu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pojištění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Restituce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odporová žaloba](#)
- [Autonomie vůle \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní žaloba a trestní rozsudek](#)
- [Střídavá péče \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Styk dítěte s rodičem \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)